

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 37/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. B., súdneho exekútora, B., zastúpeného advokátom Mgr. P. N., L., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 CoE 100/08 zo 14. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. januára 2009 doručená sťažnosť JUDr. P. B., súdneho exekútora so sídlom v B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len

„krajský súd“) sp. zn. 3 CoE 100/08 zo 14. novembra 2008 v súvislosti s priznaním mu trov exekučného konania.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 19. 6. 2008... bola exekúcia... zastavená a oprávnenému bola uložená povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy exekúcie vo výške 5559,60 Sk. ...

Na základe odvolania sťažovateľa uznesením Krajského súdu... č. k. 3CoE 100/2008-35 zo dňa 14. 11. 2008 bolo uznesenie okresného súdu zmenené v rozsahu priznania všetkých exekútorom uplatnených úkonov... Na strane druhej krajský súd sa stotožnil s právnym názorom prvostupňového exekučného súdu a nepriznal DPH z hotových výdavkov a straty času argumentujúc, že podľa §196 Exekučného poriadku, ktorou je súd pri rozhodovaní o trovách exekúcie viazaný, je možné priznať DPH iba z odmeny súdneho exekútora. ...

Sťažovateľ namieta, že uznesením Krajského súdu... zo dňa 14. 11. 2008 boli porušené jeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy...

Odporca pri rozhodovaní o náhrade trov exekučného konania nepriznal sťažovateľovi sumu rovnajúcu sa dani z pridanej hodnoty, ktorú sťažovateľ bol povinný zaplatiť príslušnému správcovi dane. Ústavný súd už vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 31/04 zo dňa 17. 12. 2004 zaujal názor, že sťažovateľ... nedostal... nahradené všetky sumy, ktoré zaplatil alebo mal zaplatiť v časovej a vecnej súvislosti so zastavením exekučného konania. ...

Poukazujem na uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. I6C0E 312/2007-33 zo dňa 6. 5. 2008. Krajský súd v Bratislave zaujal ohľadom priznania DPH z náhrady hotových výdavkov diametrálne rozdielny názor ako odporca.

Rozpornosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov je nežiadúca. ...“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nálež:

„Základné právo JUDr. P. B..., podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy... uznesením Krajského súdu... č. k. 3CoE 100/2008-35 zo dňa 14. 11. 2008 porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu... č. k. 3CoE 100/2008-35 zo dňa 14. 11. 2008 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí podľa § 25 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Skúmal pritom, či má na jej prerokovanie právomoc, či sťažnosť má náležitosti predpísané v § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde, či nie je neprípustná, podaná niekým zjavne neoprávneným alebo oneskorene, ako aj to, či nie je zjavne neopodstatnená.

V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáhal. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáhal v petite svojej sťažnosti a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

Keďže sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane zastúpený advokátom sa v návrhu na rozhodnutie sťažnosti domáhal iba vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v napadnutom rozhodnutí krajského súdu,

ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa na začatie konania v zmysle čl. 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa nemohol zaoberať ne/porušením iných práv, resp. slobôd.

Článok 20 ods. 1 ústavy ustanovuje, že každý má právo vlastníť majetok, ale súčasne určuje, že vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnakú zákonnú ochranu.

1. Základným ústavným predpokladom podľa (už citovaného) čl. 127 ods. 1 ústavy na vznik právomoci ústavného súdu na konanie o sťažnostiach je to, aby o ochrane tvrdeného porušenia základného práva alebo slobody nerozhodoval iný súd, pričom iným súdom podľa tohto článku ústavy sa rozumie súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 ústavy má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody. Ak existuje taký súd, ústavný súd zásadne nie je oprávnený prijať sťažnosť na ďalšie konanie, pretože tomu bráni ústavný princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy.

Sťažovateľ sa návrhom na rozhodnutie domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť v exekučnom spore v súvislosti s rozhodnutím krajského súdu o trovách konania súdneho exekútora (sťažovateľa). Rozhodovanie o trovách exekúcie („potrebných na účelné vymáhanie nároku“), v prípade ak súd rozhodne o zastavení exekúcie, patrí do právomoci všeobecných súdov [§ 7 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 196 a § 200 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)]. Preto len všeobecný (občianskoprávny) súd môže rozhodovať o takýchto nárokoch a v spojitosti s tým, že predmetom tohto konania bol majetok súdneho exekútora, aj o ochrane vlastníckeho práva, resp. jeho obmedzení.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu procesnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, v tomto prípade ustanovení príslušných zákonov upravujúcich posúdenie výšky

trov, ktoré vznikli súdnemu exekútorovi po zastavení exekučného konania, a súvisiace otázky (m. m. IV. ÚS 34/03).

Právomoc občianskoprávneho súdu rozhodovať o trovách exekúcie (pri zastavení exekúcie), ktorá vyplýva z čl. 142 ods. 1 ústavy a § 7 OSP v spojitosti s ustanoveniami Exekučného poriadku, nemožno nahradiť alebo v nej pokračovať uplatnením práva na ochranu tohto práva v konaní pred ústavným súdom.

Z obsahu predložených súdnych rozhodnutí vyplynulo, že o požadovanej ochrane základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozhodovali v rozsahu citovaných zákonných úprav všeobecné súdy v civilnom procese, čo zásadne vylučuje právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu uplatnenie jeho právomoci v tejto veci predpokladá taký procesný postup všeobecných súdov v konaní o ochrane vlastníckeho práva, ktorým by bolo porušené niektoré základné právo upravené v čl. 46 až čl. 50 ústavy, prípadne by bolo rozhodnutie všeobecného súdu arbitrárne (IV. ÚS 96/03). V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Vychádzajúc z uvedeného a poukazujúc aj na ďalšiu judikatúru ústavného súdu (napr. IV. ÚS 66/03) bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Napriek uvedenému ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že napadnuté uznesenie krajského súdu sa nevyznačuje prvkami arbitrárnosti. Krajský súd sa vysporiadal s odvolacími dôvodmi sťažovateľa, s ktorými sa však nestotožnil, keď v podstatnom a v rozsahu podanej sťažnosti ústavnému súdu uviedol:

„... Podľa ust. § 196 Exekučného poriadku za výkon exekučnej činnosti podľa tohto zákona patrí exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Ak je exekútor platiteľom dane z pridanej hodnoty podľa osobitného zákona, zvyšuje sa jeho odmena o daň z pridanej hodnoty.

Podľa uvedenej zákonnej úpravy, ktorou je súd pri rozhodovaní o trovách exekúcie viazaný, je teda možné priznať DPH iba z odmeny, a teda nie aj z hotových výdavkov a náhrady za stratu času. ...“

Ústavný súd k uvedenému dodáva, že od 1. septembra 2005, keď nadobudol účinnosť zákon č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov – ďalej len „zákon č. 341/2005 Z. z.“ (ktorým bol novelizovaný § 196 Exekučného poriadku), sa odmena exekútora zvyšuje o DPH (ak exekútor je platiteľom DPH), t. j. nie je zjavne neodôvodnený záver všeobecných súdov, podľa ktorého zvýšenie o DPH viažu iba na odmenu súdneho exekútora, vychádzajúc z § 4 až § 21a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov (ďalej len „vyhláška č. 288/1995 Z. z.“), a nie tiež na náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času (§ 22 a § 23 citovanej vyhlášky).

Ústavný súd je toho názoru, že v príčinnej súvislosti so sťažovateľom namietaným uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľa. Podľa názoru ústavného súdu bolo napadnuté uznesenie krajského súdu plne v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku a príslušného vykonávacieho predpisu (vyhlášky č. 288/1995 Z. z.).

Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol tiež pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

3. Ústavný súd nemohol akceptovať ani argumentáciu sťažovateľa spočívajúcu v tom, že v podobnej veci (nález sp. zn. II. ÚS 31/04 zo 17. decembra 2004) ústavný súd jeho sťažnosti vyhovel.

V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné uviesť, že v čase vyhlásenia uvedeného nálezu (II. ÚS 31/04) platilo iné ustanovenie § 196 Exekučného poriadku („Za výkon exekučnej činnosti podľa tohto zákona patrí exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času.“), ako platí v spojitosti s posudzovanou vecou („Za výkon exekučnej činnosti podľa tohto zákona patrí exekútorovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Ak je exekútor platiteľom dane z pridanej hodnoty podľa osobitného zákona, zvyšuje sa jeho odmena o daň z pridanej hodnoty.“). Už len na základe uvedenej skutočnosti nemohol ústavný súd prihliadať na právne závery vyslovené v náleze sp. zn. II. ÚS 31/04 zo 17. decembra 2004, ktorý riešil situáciu, keď DPH výslovne neupravená v § 196 Exekučného poriadku bola sama osebe sporná.

4. Pozornosti ústavného súdu neušlo, že rozhodovacia prax všeobecných súdov ani po novelizovaní § 196 Exekučného poriadku (zákonom č. 341/2005 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2005, pozn.) nie je – čo sa týka rozsahu zvýšenia trov o daň z pridanej hodnoty – jednotná. Rovnako sťažovateľ poukazoval na uvedenú okolnosť. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (mutatis mutandis I. ÚS 17/01).

5. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že ani samotná skutočnosť, že v konečnom dôsledku môže nastať stav, keď nebudú uspokojené všetky nároky exekútora pri výkone exekúcie, nemusí viesť k protiústavným dôsledkom. Toto riziko, ktoré exekútor nesie, je odôvodnené a do značnej miery kompenzované jeho v podstate monopolným postavením pri výkone exekúcie. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (Van der Musselle proti Belgicku, rozsudok z 23. novembra 1983, séria A, č. 70), v ktorom bolo zdôraznené, že riziko s výkonom určitej

profesie (citované v prípade advokáta), kam spadá i riziko neuhradenia odmeny za odvedenú prácu, je na druhej strane vyvážené výhodami súvisiacimi s výkonom tejto profesie.

6. Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, ako to je vo výroku uvedené. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2009